

การสืบสวนข้อเท็จจริงความสัมพันธ์ในครอบครัว: กรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest)

ชนิดาภา ศรีหนองหว่า, จุติมา สรรเพชดาญาณ, สาริน อัมฤทธิ์, นิพนธ์ อ้นทอง

กลุ่มตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมทางทะเบียนราษฎร กองสารพันธุกรรม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการหาข้อเท็จจริงกรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) เนื่องจากการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด 19 มีเด็กทั่วโลกหลายร้อยล้านคนกำลังเผชิญความเสี่ยงจากการถูกละเมิด ความรุนแรงจากการแสวงหาผลประโยชน์ การถูกกีดกันจากสังคมรวมถึงการถูกแยกจากผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็ก ตามรายงานขององค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ที่ออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2563

ส่วนสถานการณ์ความรุนแรงทางเพศของประเทศไทยจากการรวบรวมสถิติความรุนแรงทางเพศ เมื่อปี พ.ศ. 2560 พบว่าช่วงอายุของผู้ถูกระทำเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 5-20 ปีถึง 60.6% รองลงมาอายุ 41-60 ปี 30.9% โดยผู้ถูกระทำมากที่สุดคือนักเรียน นักศึกษา ถึง 60.9% ซึ่งผู้กระทำนั้นเป็นบุคคลในครอบครัวมากกว่า 53% เกิดจากความไว้วางใจ เชื่อใจ ล่อลวงและกระทำการข่มขืนโดยผู้ถูกระทำไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้เนื่องจากบุคคลที่ก่อเหตุเป็นพ่อ แม่ พี่น้อง หรือญาติของผู้ถูกระทำซึ่งบางกรณีผู้ถูกระทำถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์เป็นระยะเวลายาวนานจนตั้งครรภ์และคลอดบุตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาแนวทางในการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมเพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) โดยใช้หลักการทางพันธุศาสตร์และการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อยืนยันความสัมพันธ์การสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสืบสวนสอบสวนและสามารถนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่อไป

คำสำคัญ ความรุนแรงทางเพศ, การสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest)

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัว ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 กำหนดให้การกระทำทางเพศต่อเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ต้องระวางโทษหนักขึ้นหนึ่งในสามในความผิด หากความผิดนั้นได้กระทำแก่ ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ผู้อยู่ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ หนึ่งในสาม (ภคมน เรืองเลิศ และสุชาติ ธรรมพิทักษ์กุล, 2560) แต่อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยหลายฉบับที่ศึกษารายละเอียดของมาตราดังกล่าวและเห็นไปในทางเดียวกันว่ายังไม่ครอบคลุมในหลายส่วน เช่น กรณีผู้กระทำเป็นบิดาหรือมารดาเลี้ยงที่กระทำต่อลูกเลี้ยง กรณีผู้กระทำเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองตามความเป็นจริงที่กระทำต่อผู้อยู่ในความปกครอง และกรณีการกระทำต่อผู้มีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติกันซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ทำให้บทบัญญัติมาตราดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะยับยั้งการกระทำความผิดทางเพศที่กระทำแก่สมาชิกในครอบครัวได้ (อร จันทนาอรพินท์, 2562) ซึ่งต้องมีกระบวนการทางกฎหมายเพื่อดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ครอบคลุมต่อไป

แต่หากกล่าวถึงการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) ในด้านพันธุศาสตร์จะถือว่ามารากฎหมายอาญา มาตรา 285 นั้นมีความครอบคลุมความผิดที่เกิดขึ้นแล้ว เพราะการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) จะหมายถึงความ ร่วมประเวณีระหว่างเครือญาติใกล้ชิดระดับที่หนึ่งซึ่งมีรหัสพันธุกรรมร่วมกันประมาณร้อยละ 50 เช่น ระหว่าง พ่อ-ลูกสาว หรือแม่-ลูกชาย หรือพี่-น้องร่วมพ่อแม่เดียวกัน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญทางสังคมและเกิดผลกระทบต่องานจิตใจของผู้ถูกกระทำเป็นอย่างมาก จากการศึกษาทางสังคมพบว่าสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมและครอบครัว ที่กระจัดกระจายรวมทั้งอยู่ในโครงสร้างสังคมแบบปิดเป็นปัจจัยเสี่ยงของการร่วมประเวณีระหว่างเครือญาติใกล้ชิด เพราะสภาพแวดล้อมที่กดขี่ดังกล่าว ทำให้ผู้ถูกกระทำหวาดกลัวที่จะเปิดเผยข้อมูลหลังมีเพศสัมพันธ์ด้วยเหตุผล เหล่านี้จึงไม่สามารถรับรู้การตั้งครุฑจันกระทั่งทราบว่ามีกรล่งละเมิดและนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนก็เมื่อ คอลอดบุตร (Karbeyaz, 2016) ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีการระบาดของโควิด-19 ทำให้ครอบครัวต้องกระจัด กระจายและเด็กถูกแยกออกจากพ่อแม่ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายและการล่งละเมิดทางเพศ โดยมีรายงาน ขององค์การสหประชาชาติระบุว่าช่วงระบาดของโควิด-19 พบว่าประเทศไทยมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่สูงขึ้น โดยติดอันดับอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศที่มีคดีความรุนแรงต่อเด็กและสตรี โดยพบว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้น ประกอบด้วยความรุนแรงทางด้านจิตใจมีสัดส่วนมากถึง 1 ใน 3 หรือร้อยละ 32.3 ความรุนแรงทางร่างกาย ประมาณร้อยละ 10 และความรุนแรงทางเพศมีประมาณร้อยละ 5 โดยส่วนของความรุนแรงทางเพศกลุ่มตัวอย่าง ประมาณร้อยละ 93 หรือเกือบทั้งหมดของผู้ที่ได้รับความรุนแรงทางเพศถูกใช้ความรุนแรงทางเพศในลักษณะ มีเพศสัมพันธ์โดยไม่เต็มใจและประมาณ 1 ใน 4 ถูกใช้กำลังบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ ซึ่งรวมถึงการสมสู่ร่วมสายโลหิต ในบางรายอาจนำมาซึ่งการตั้งครุฑแบบไม่พึงประสงค์ขึ้น และจะเป็นหลักฐานที่สำคัญที่นำมาสู่การดำเนิน

การหาข้อเท็จจริงว่ามีการล่วงละเมิดทางเพศ ดังนั้นห้องปฏิบัติการกองสารพันธุกรรมควรวางแผนทางในการตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงกรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) โดยกระบวนการทางพันธุกรรม เพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิดและดำเนินคดีทางกฎหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อนำเสนอวิธีการและแนวทางตรวจพิสูจน์หาข้อเท็จจริงกรณีเกิดการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest)

นิยามศัพท์

ความรุนแรงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมทางเพศหรือการกระทำทางเพศที่ฝ่ายหนึ่งได้กระทำกับอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ได้เกิดขึ้นจากการยินยอมพร้อมใจ ความรุนแรงทางเพศที่มีระดับรุนแรงที่สุดนั้นคือการข่มขืน

การสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) หมายถึงการร่วมประเวณีระหว่างเครือญาติใกล้ชิดระดับที่หนึ่งซึ่งมีรหัสพันธุกรรมร่วมกันประมาณร้อยละ 50 เช่น ระหว่างพ่อ-ลูกสาว หรือแม่-ลูกชาย หรือพี่-น้องร่วมพ่อแม่เดียวกัน

วิธีการศึกษา

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลงานวิทยานิพนธ์ทางวิทยาศาสตร์ ทางกฎหมาย ทางสังคมศาสตร์รวมทั้งบทความรายงานทางคดีทั้งจากประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกรณีเกิดการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest)
2. สรุปและวิเคราะห์ผลพร้อมนำเสนอแนวทางการดำเนินการตรวจพิสูจน์ทางพันธุกรรมกรณีเกิดการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest)

ผลการศึกษารวบรวมข้อมูลบทความรายงานทางคดี

การสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม (immoral) ซึ่งเป็นข้อห้ามทางสังคม (social taboo) ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ดังจะพบได้จากคำสอนทางศาสนาต่างๆ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู และศาสนายิวที่ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศนั้นๆ นับถือจึงเป็นที่มาของการกำหนดให้การมีเพศสัมพันธ์ในเครือญาติ เป็นความผิดอาญา เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน ประเทศอิตาลี ประเทศสวิตเซอร์แลนด์และประเทศโปแลนด์ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมประเทศนั้นๆ สอดคล้องและดำเนินไปในทิศทางเดียวกันกับความเชื่อและคำสอนทางศาสนา นอกจากนี้การมีเพศสัมพันธ์ในเครือญาติ ยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของความสัมพันธ์ในครอบครัวและความมั่นคงโดยทั่วไปในสังคม เพราะจากการศึกษาด้านพันธุกรรมพบว่าการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีสายโลหิตเดียวกันหรือกับญาติร่วมสายโลหิตเดียวกันจะทำให้เกิดการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมไปสู่ทารกซึ่งมีโอกาส

ที่จะเกิดมาพิการหรือมีความผิดปกติติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดแต่ในบางรายจะแสดงอาการในภายหลัง เนื่องจากมีการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมจากบิดามารดาที่มีลักษณะทางพันธุกรรมที่ผิดปกติหรือบกพร่องดังกล่าวไปสู่ทารก โดยอัตราความเสี่ยงในการที่จะได้รับการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมดังกล่าวนี้จะมีมากน้อยแตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางสายโลหิตของบิดาและมารดาผู้ให้กำเนิด (สุพัตรา ยอดกุล, 2558)

ดังนั้นจะเห็นได้จากความผิดปกติทางพันธุกรรมของประชาชนในประเทศแถบอาหรับที่ประชาชนมีค่านิยมและความเชื่อหลักทางวัฒนธรรม เกี่ยวกับการแต่งงานภายในกลุ่มหรือแต่งงานของบุคคลร่วมสายโลหิตเดียวกัน หรือมีบรรพบุรุษเดียวกัน ทำให้พบการอุบัติของโรคทางพันธุกรรมสูงในประชากรอาหรับ โดยจากการศึกษาขององค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่าอัตราสูงสุดของความผิดปกติแต่กำเนิดที่รุนแรงและโรคทางพันธุกรรมที่ร้ายแรงหรืออาจทำให้เสียชีวิตในภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกมีมากกว่า 65 / 1,000 คน เมื่อเทียบกับ 52/1,000 คน ในยุโรป อเมริกาเหนือ และออสเตรเลีย โดยความผิดปกติที่พบภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกส่วนใหญ่มาจากความผิดปกติของเลือดที่สืบทอดและภาวะถดถอย Autosomal อื่น ๆ ด้วยอัตราพาหะ 2-15% สำหรับ b-thalassemia, 2-50% สำหรับ a -ธาลัสซีเมีย และ 0.3-30% สำหรับโรคเคียวในประเทศอาหรับ (Bittles and Hamamy 2010)

การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นญาติหรือบุคคลที่มีสายโลหิตเดียวกันหรือมีเชื้อสายใกล้เคียงกันอย่างมากภาษาทางวิทยาศาสตร์เรียกว่าการสืบพันธุ์หรือการผสมพันธุ์ที่เกิดจากพ่อและแม่ที่มีสายโลหิตเดียวกัน (Inbreeding) โดยปกติแล้วการถ่ายทอดลักษณะด้อยหรือยีนด้อยทางพันธุกรรม (Autosomal Recessive) จากพ่อและแม่ของเด็กไปสู่เด็ก หากพ่อและแม่เด็กนั้นเป็นญาติหรือเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดทางสายโลหิตกันแล้วโอกาสที่จะเกิดการถ่ายทอดลักษณะด้อยทางพันธุกรรมจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นและโอกาสที่เด็กจะเกิดมามีความผิดปกติหรือพิการย่อมมีมากกว่าเด็กที่เกิดจากพ่อและแม่ที่มีได้เป็นญาติกันหรือไม่มีความใกล้ชิดทางสายโลหิตลักษณะหรืออาการความผิดปกติที่พบมาก ได้แก่ โรคผิวหนังเผือก โรคฟีนิลคีโตนูเรีย โรคเกล็ดปลาหรือเด็กดักแด้ โรคศีรษะเล็ก และโรคเกี่ยวกับความผิดปกติของเลือด เช่น โรคธาลัสซีเมีย โรคโลหิตจางแบบซิกเคิลเซลล์ และโรคเนื่องจากการขาดสารจีซิกพีดี

หากเกิดกรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) ระหว่างพี่น้องไม่ว่าจะเป็นพี่น้องร่วมบิดาและมารดาเดียวกัน หรือพี่น้องที่ร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกันก็ตามหากมีเพศสัมพันธ์กันอัตราความเสี่ยงที่บุตรจะเกิดมา จะมีความผิดปกติประมาณร้อยละ 25 ($1/4=0.25$) แต่หากบิดามารดาได้มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต โดยเป็นบิดาหรือมารดากับบุตรแล้วอัตราความเสี่ยงที่บุตรจะเกิดมาจะมีความผิดปกติเพิ่มมากขึ้นเป็นร้อยละ 50 ($1/2$)

นอกจากนี้การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีสายโลหิตเดียวกันหรือระหว่างญาตินั้นเป็นเรื่องต้องห้ามและน่ารังเกียจในสังคมซึ่งได้กำหนดให้เป็นที่ยูกันโดยธรรมชาติตั้งแต่ในสมัยโบราณ ยกเว้นกรณีกลุ่มราชวงศ์หรือชนชั้นปกครองที่มีความเชื่อเรื่องกำเนิดในเผ่าพันธุ์วงศ์ตระกูลของตนนั้นไม่ใช่คนปกติสามัญธรรมดาแต่สืบเชื้อสายมาจากสวรรค์อันเป็นการสร้างสรรค์พิเศษจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าจึงมีความจำเป็นต้องรักษาความสูงส่งและความบริสุทธิ์ของสายเลือดเอาไว้ ดังนั้นจึงพบความผิดปกติเกิดขึ้นในกลุ่มราชวงศ์หลายคน เช่นกรณีพระบิดาและพระมารดาของพระเจ้าชาร์ลที่สองแห่งสเปนมีฐานะเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน (first cousin) ซึ่งพบค่าสัมประสิทธิ์ความเสี่ยงที่บุตรที่จะเกิดมาพิการหรือมีความผิดปกติ (inbreeding coefficient) = 0.254 (1/8)

ส่วนในแง่มุมมองของด้านพันธุวิทยานั้นเจ้าหน้าที่ประสบปัญหาในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษเพราะโดยมากแล้วผู้กระทำผิดมักเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้เสียหาย ผู้เสียหายอาจไม่ยอมให้เบาะแสที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีเพราะเกรงกลัวอิทธิพลของผู้กระทำผิดด้วย รวมทั้งผู้เสียหายอับอายหากต้องแจ้งหรือบอกกับผู้อื่นให้ทราบจึงทำให้การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีลักษณะนี้ทำได้ยากกว่าคดีความผิดเกี่ยวกับเพศโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นถ้อยคำจากตัวผู้เสียหายเองที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นพยานปากสำคัญที่ทราบข้อเท็จจริงในคดี

ดังนั้นแนวทางในการหาพยานหลักฐานเพื่อหาข้อเท็จจริงในเรื่องเกี่ยวกับการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องพันธุกรรมมาดำเนินการตรวจพิสูจน์หาข้อเท็จจริงร่วมด้วย เพราะตามหลักการถ่ายทอดทางพันธุกรรมนั้นลูกที่เกิดจากการผสมของตัวอสุจิจากพ่อและไข่จากแม่จะได้รับสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอมาจากพ่อและแม่อย่างละครึ่งกลายเป็นดีเอ็นเอชุดใหม่ของลูกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนั้นลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่เป็นโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือดไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ลูก พ่อ-ลูก หรือ แม่-ลูกจะมีจะมีลายพิมพ์ดีเอ็นเอครึ่งหนึ่งที่เหมือนกันเสมอ แต่ในกรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) จะมีความซับซ้อนมากขึ้นเพราะมีความใกล้ชิดทางพันธุกรรมจำเป็นต้องมีการตรวจลักษณะอื่นเพิ่มเติม เช่น การตรวจพิสูจน์หารูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเพศชาย (Y-STRs) และรูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเอ็กซ์ (X-STRs) เพื่อใช้เป็นหลักฐานเพิ่มเติมในการยืนยันการสมสู่ร่วมสายโลหิตให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นดังตัวอย่างคดีที่มีการรายงานการศึกษา ดังนี้

Poetsch และคณะ 2006 ศึกษากรณีตรวจหาความสัมพันธ์การเป็นบิดาโดยการวิเคราะห์ DNA ด้วยเทคนิค Short Tandem Repeat เพื่อตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) จำนวน 13-15 ตำแหน่ง จากเด็ก 336 คนและผู้ชายที่ไม่เกี่ยวข้องทั้งหมด (เช่น พ่อสมมติทั้งหมดจากกรณีอื่น) 348 คน โดยการตรวจสอบโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ออกแบบมาโดยเฉพาะเพื่อตรวจหาความสัมพันธ์ความเป็นบิดาและบุตร จากการเปรียบเทียบ 26 ครั้ง พบมีคู่ชาย/ลูก 116,004 คู่ ที่มีตำแหน่งโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) ที่ตรงกัน นอกจากนี้พบเด็กอย่างน้อย 23 คน มีความสัมพันธ์กับผู้ชายได้อย่างน้อย 350 คู่

ที่มีความสัมพันธ์เป็นพ่อได้เช่นกัน ดังนั้นการตรวจพิสูจน์ความสัมพันธ์กรณีไม่มีตัวอย่างแม่มาตรวจพิสูจน์ร่วมด้วย ต้องวิเคราะห์ผลอย่างระมัดระวังรวมทั้งต้องใช้เทคนิคอื่นร่วมด้วย

สุคนธ์และคณะ 2557 ได้รายงานผู้ป่วยทางนิติพันธุศาสตร์: บุตรที่เกิดจากการสมสู่ร่วมสายโลหิตโดยเหตุการณ์เกิดขึ้นประมาณเดือนมกราคม พ.ศ. 2555 ครอบครัวชาวไทยมุสลิมประกอบอาชีพทำสวนยางในจังหวัดปัตตานี มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 คน ประกอบด้วย พ่อ แม่และลูกสาว ปรากฏว่าพ่อได้ข่มขืนลูกสาวตนเอง จนลูกสาวตั้งครรภ์และเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ลูกสาวได้ให้กำเนิดบุตรเป็นเพศชาย จึงนำมาสู่การดำเนินการหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินคดีทางกฎหมาย โดยได้มีการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมดีเอ็นเอ 3 วิธี คือ 1) ตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) จำนวน 15 ตำแหน่ง และโครโมโซมเพศ 1 ตำแหน่ง 2) ตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมวาย (Y-STRs) จำนวน 17 ตำแหน่ง 3) ตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมเอ็กซ์ (X-STRs) จำนวน 9 ตำแหน่ง หลังจากนั้นนำมาคำนวณค่าทางสถิติ combined paternity index เพื่อยืนยันว่าบุตรที่เกิดจากลูกสาวเป็นลูกของพ่อจริง นอกจากนี้ยังคำนวณค่าทางสถิติ combined incest index ทั้งชนิดที่ตรวจพร้อมกัน 3 คน พ่อ ลูกสาว และบุตรที่เกิดจากลูกสาว และชนิดที่ตรวจเพียง 2 คน ได้แก่ ลูกสาวและบุตรที่เกิดจากลูกสาว พบว่ามีค่าสูงมากเพียงพอที่จะยืนยันความสัมพันธ์สมสู่ร่วมสายโลหิตระหว่างพ่อลูกสาวได้ โดยผลการตรวจเปรียบเทียบรูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเพศชาย (Y-STRs) และรูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเอ็กซ์ (X-STRs) ใช้เป็นหลักฐานเพิ่มเติมในการยืนยันการสมสู่ร่วมสายโลหิตให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

Macan และคณะ 2003 ตรวจพิสูจน์การร่วมประเวณีระหว่างพี่น้อง โดยได้ข้อมูล DNA จากตัวอย่างเลือดของผู้ที่ถูกอ้างว่าเป็นพ่อแม่และลูกสองคน โดยการตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) 17 ตำแหน่ง และตำแหน่งเพศ (Amelogenin) เพื่อยืนยันข้อสงสัยของการร่วมประเวณีระหว่างพี่น้อง เนื่องจากเด็กทั้งสองคนได้รับอัลลีลจากผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นพ่อ และจากการทดสอบสามารถยืนยันได้อย่างแน่นอนถึง 99.999999% ว่าพี่ชายคนโตนั้นเป็นพ่อโดยกำเนิดของเด็กทั้งสอง

Fung และคณะ 2004 การตรวจหารูปแบบสารพันธุกรรม (DNA profiling) สำหรับการตรวจพิสูจน์ความสัมพันธ์ในครอบครัว และทดสอบใช้สูตรคำนวณเพื่อเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่เป็นผู้ชายอื่น(แบบสุ่ม) กับผู้ชายที่มีความสัมพันธ์ของเด็กมาตรวจเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ความเป็นบิดาและบุตร กรณีไม่มีแม่ของเด็กมาทดสอบด้วยจากการทดสอบแสดงให้เห็นข้อจำกัดของการตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) ในการแยกญาติใกล้ชิดของเด็กออกจากความเป็นพ่อ รวมทั้งการแยกความเป็นพี่น้องของเด็กออกจากกันจากการทดสอบความเป็นพ่อ จากการทดสอบทำให้เห็นว่าต้องมีการพัฒนาชุดทดสอบใหม่ที่สามารถแยกบุคคลอื่นที่เป็นญาติใกล้ชิดที่ไม่มีความสัมพันธ์เป็นบิดา (PE of relative of true father) ที่สูงขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจพิสูจน์ความเป็นบิดามารดาและเครือญาติ

Wurmb-Schwark และคณะ 2006 รายงานการดำเนินการคดีเกี่ยวกับการพิสูจน์ความสัมพันธ์ความเป็นพ่อในกรณีที่ถูกฟ้องคดีที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตกับพ่อของผู้เสียหาย โดยการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่าง 164 คนจาก 27 ครอบครัว นำมาตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) จำนวน 15 ตำแหน่ง โดยตรวจวิเคราะห์คู่เด็ก/พ่อทางชีวภาพ 93 คู่และลูกที่เกี่ยวข้อง พบค่าความน่าจะเป็นของความเป็นพ่อโดยเฉลี่ยสำหรับบิดาผู้ให้กำเนิดคือ 99.9699% (ดัชนีความเป็นพ่อ (PI): 3321.26); แต่มี 3 กรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่า 99.9% ส่วนคู่ลูก/ลุง 5 คู่จาก 125 คู่ ที่พบดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) ที่ไม่ตรงกัน และคำนวณความน่าจะเป็นของความเป็นพ่อเท่ากับ 99.9726% (PI 3652) และ 99.9970% (PI 33,545) ดังนั้นความแตกต่างระหว่างความน่าจะเป็นของพ่อกับลุงมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าหากการตรวจสอบกรณีบุคคลที่ต้องสงสัยมีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตกับพ่อควรมีการมาตรวจพิสูจน์ร่วมด้วย และอาจเพิ่มจำนวนตำแหน่งที่ตรวจสอบหรือรวมวิธีที่สอง เช่น การวิเคราะห์ RFLP ระบบเชลล์เม็ดเลือดขาวบางระบบ หรือการพิมพ์ STR เฉพาะของโครโมโซม X เพื่อตรวจสอบผลลัพธ์เพิ่มเติม

Canturk และคณะ 2015 รายงานกรณีการร่วมประเวณีระหว่างพี่น้องกับพี่น้องทางสายเลือด 3 คน ในฐานะพ่อที่ถูกกล่าวหา (AF) น้องสาวและลูกของน้องสาว โดยตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) ด้วยชุดทดสอบ 3 ชนิด พบว่าการตรวจสอบความเป็นพ่อด้วยวิธี Duo คือ พี่น้องผู้ชายที่ถูกกล่าวหาและลูกของน้องสาว ไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีนี้ได้ถึงแม้หนึ่งในพี่น้องพบมีตำแหน่งดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) ไม่ตรงกันกับเด็ก 1 ตำแหน่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นไปได้ว่าเกิดจากการกลายพันธุ์ ดังนั้นจึงตรวจเพิ่มเติมด้วยวิธี Trio คือ พี่น้องผู้ชายที่ถูกกล่าวหา น้องสาว(แม่) และลูกของน้องสาว ผลการตรวจสอบพบว่าพี่น้องผู้ชายที่ถูกกล่าวหาคนที่หนึ่ง (AF1) และพี่น้องผู้ชายที่ถูกกล่าวหาคนที่สอง (AF2) มีตำแหน่งดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA) ไม่ตรงกันกับเด็ก 2 ตำแหน่ง และ 4 ตำแหน่งตามลำดับ ส่วนผู้ถูกกล่าวหาคนที่สาม (AF3) เป็นคนเดียวที่ไม่สามารถแยกออกจากความเป็นพ่อและเมื่อดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่ามีโอกาสที่ผู้ถูกกล่าวหาคนที่สาม (AF3) เป็นบิดา >99.99999999% ดังนั้นกรณีการตรวจพิสูจน์ความเป็นพ่อที่ซับซ้อน เช่น การร่วมประเวณีระหว่างพี่น้องจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญ (มารดา) มาตรวจเปรียบเทียบกับ ซึ่งจะมีประสิทธิภาพมากกว่าที่จะเพิ่มตำแหน่งในการตรวจตำแหน่งดีเอ็นเอบนโครโมโซมร่างกาย (Autosomal DNA)

ผลการศึกษารวบรวมการตรวจพิสูจน์ทางพันธุกรรมกรณีเกิดการสมสู่ร่วมสายโลหิต (Incest) แม้จะตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้จากลักษณะการถ่ายทอดทางพันธุกรรม แต่ก็ควรจะต้องมีการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพราะการสมสู่ร่วมสายโลหิต (Incest) จะมีความซับซ้อนกว่าปกติ นอกจากนี้ควรเพิ่มการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมด้วยเทคนิคอื่น เช่น การตรวจรูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเพศชาย (Y-STRs) และรูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเอ็กซ์ (X-STRs) เพื่อสามารถแปลผลการตรวจพิสูจน์ได้อย่างถูกต้อง

สรุปผลและประโยชน์ที่ได้จากการศึกษารวบรวมข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลงานวิทยานิพนธ์ทางวิทยาศาสตร์ ทางกฎหมาย ทางสังคมศาสตร์รวมทั้งบทความรายงานทางคดีทั้งจากประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกรณีเกิดการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) พบว่าทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศถือเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมซึ่งเป็นข้อห้ามทางสังคม อีกทั้งมีความผิดทางกฎหมาย ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285 แต่การหาข้อเท็จจริงในกรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) ผู้กระทำผิดหรือบุคคลในครอบครัวมีแนวโน้มบิดเบือนไปจากความเป็นจริง เช่น กรณีผู้กระทำผิดให้การภาคเสธยอมรับว่าเป็นผู้ทำให้ผู้เสียหายตั้งครรภ์จริง แต่ผู้เสียหายมิได้เป็นบุตรของตน รวมทั้งผู้เสียหายไม่ยอมให้เบาะแสที่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดี

ดังนั้นการตรวจพิสูจน์หาความสัมพันธ์ทางสายโลหิตโดยใช้หลักการทางพันธุศาสตร์จึงเป็นกระบวนการที่ต้องนำมาใช้เพื่อหาข้อเท็จจริงกรณีการสมสู่ร่วมสายโลหิต (Incest) โดยกระบวนการทางพันธุกรรมสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

กรณีตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างพ่อ แม่ ลูกสาว และบุตรที่เกิดจากลูกสาว

1. ตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างพ่อ แม่และลูกสาว (ผู้เสียหาย) เพื่อยืนยันความสัมพันธ์การเป็นพ่อที่แท้จริงของลูกสาว (ผู้เสียหาย)
2. ตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุตรที่เกิดจากลูกสาว มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตกับพ่อ (ผู้ถูกกล่าวหา) เพื่อตรวจพิสูจน์ว่าพ่อที่แท้จริงของบุตรที่เกิดจากลูกสาว
3. ตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุตรที่เกิดจากลูกสาว มีความสัมพันธ์เป็นมารดาและบุตรกับลูกสาว (ผู้เสียหาย)
4. ตรวจพิสูจน์ความสัมพันธ์เพิ่มเติม เช่น การตรวจพิสูจน์หารูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเพศชาย (Y-STRs) และรูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเอ็กซ์ (X-STRs) เพื่อใช้เป็นหลักฐานเพิ่มเติมในการยืนยันการสมสู่ร่วมสายโลหิต

กรณีตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างพี่น้อง และบุตรที่เกิดจากผู้เสียหาย

1. ตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างพี่น้อง เพื่อยืนยันความสัมพันธ์การเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
2. ตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสายโลหิตมีความสัมพันธ์เป็นบิดา มารดา และบุตร (เกิดจากพี่น้อง)
3. ตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุตร (เกิดจากพี่น้อง) มีความสัมพันธ์เป็นมารดาและบุตรกัน
4. ตรวจพิสูจน์ความสัมพันธ์เพิ่มเติม เช่น การตรวจพิสูจน์หารูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเพศชาย (Y-STRs) และรูปแบบดีเอ็นเอบนโครโมโซมเอ็กซ์ (X-STRs) เพื่อใช้เป็นหลักฐานเพิ่มเติมในการยืนยันการสมสู่ร่วมสายโลหิต

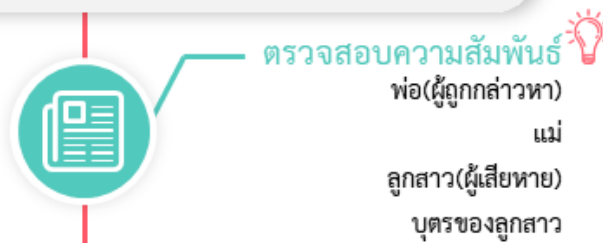
กรณีไม่มีตัวอย่างสารพันธุกรรมของผู้ถูกกล่าวหามาเปรียบเทียบแต่สงสัยว่าเกิดการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest)

1. ตรวจสอบพิสูจน์สารพันธุกรรมระหว่างแม่และบุตรที่ต้องสงสัยว่าเกิดการสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) เมื่อพิจารณารูปแบบสารพันธุกรรมจะพบตำแหน่งที่อยู่บนโครโมโซมเดียวกันมีลักษณะเหมือนกันทั้ง 2 อัลลีล (homozygous) ที่มีหลายตำแหน่งอย่างผิดปกติ ซึ่งเป็นลักษณะที่พบได้ยากหากประชากรที่มีการผสมพันธุ์แบบสุ่ม

2. ตรวจสอบทางค่าสถิติเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการสมสู่ร่วมสายโลหิตแบบ Paternal incest และ Sibling incest ซึ่งผลจากค่าทางสถิติจะมีค่าสูง แสดงว่ามีความเป็นไปได้สูงว่าบุตรของผู้เสียหายนั้นเกิดจากสมสู่ร่วมสายโลหิต (incest) ของบุคคลในครอบครัว

3. ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยนำบุคคลในครอบครัวมาตรวจหาสารพันธุกรรมเพื่อเปรียบเทียบต่อไป

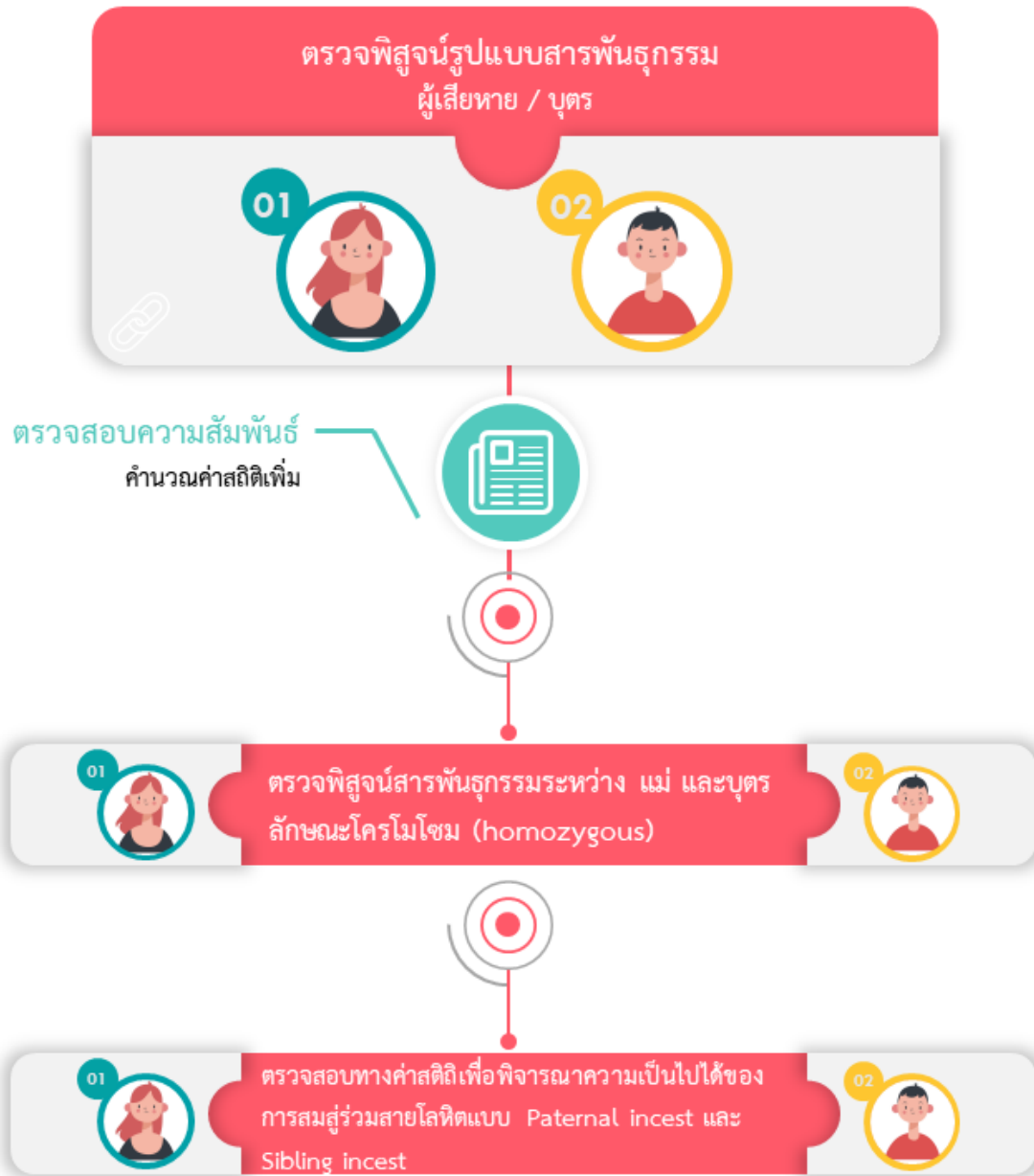
กรณีมีตัวอย่างของพ่อ(ผู้ถูกกล่าวหา) (Alleged Father)

กรณีมีตัวอย่างของพี่น้องเพศชาย(ผู้ถูกกล่าวหา)

กรณีไม่มีตัวอย่างของผู้ถูกกล่าวหา

บรรณานุกรม

- ภคมน เรืองเลิศ, สุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล. มาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศจากบุคคลในครอบครัวตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 285. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 2560;2:314-321.
- สุคนธ์ ประดุจกาญจนา, จินตนา ประดุจกาญจนา, สุวิทย์ เรืองกิตติสกุล. รายงานผู้ป่วยทางนิติพันธุศาสตร์: บุตรที่เกิดจากการสมสู่ร่วมสายโลหิต. สงขลานครินทร์เวชสาร. 32;1:35-42.
- สุพัตรา ยอดกุล. ความผิดฐานมีเพศสัมพันธ์ในเครือญาติ (Incest) [ปริญญานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2558.
- อร จันทนาอรพินทร์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเหตุฉกรรจ์ ในการกระทำความผิดทางเพศตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 285 ศึกษากรณีเป็นการกระทำแก่สมาชิกในครอบครัว [ปริญญานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2562.
- Bittles AH, Hamamy HA. Endogamy and Consanguineous Marriage in Arab Populations. Genetic Disorders Among Arab Populations. 2010;1-26
- Canturk KM, Emre R, Gurkan C, Komur I, Muslumanoglu O, Dogan M. An incest case with three biologicalbrothers as alleged fathers: Even 22 autosomal STR loci analysis would not suffice without the mother. Medicine, Science and the Law. 201;1-3.
- Fung WK, Wong DM, Hu YQ. Full siblings impersonating parent/child prove most difficult to discredit with DNA profiling alone. TRANSFUSION. 2004;44:1513-1515.
- Karbeyaz K, Toygar M, Adnan C, elikel. Case of sibling incest resulting in pregnancy. Egyptian Journal of Forensic Sciences. 2016:1-3.
- Macan M, Uvodi P, Botica. Paternity Testing in Case of Brother-sister Incest.2003;3:347-349.
- Poetsch M, Lüdcke C, Repenning A, Fischer L, Mályusz V, Simeoni E, et al. The problem of single parent/child paternity analysis--practical results involving 336 children and 348 unrelated men. Forensic Sci Int. 2006;2-3: 98-103.
- Schwark NW, Mályusz V, Simeoni E, Lignitz E, Poetsch M. Possible pitfalls in motherless paternity analysis with related putative fathers. Forensic Science International 2006; 2-3:92-97.